

י. והנה, בהמשך התורה הנ"ל מוסיף הרב המגיד עוד ענין:
 "וזש"ה" אם רחץ ה' את צואת בנות ציון, כביכול שהשי"ת רחץ
 את עצמו מצואת בנות ציון לפי שהיו חקוקים במחשבתו כביכול".
 וכמו כן מבאר את הפסוק: "ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים
 הם" — "ר"ל ישראל היו עדיין מרים כו".

ולכאורה, כדי לבאר מאמר רז"ל "בים נדמה להם כבחור וכסיני
 נדמה להם כזקן", מספיק לבאר את המעמד ומצב דבניי "כנער ובחור"
 (כשבאו על הים) וכ"זקן" (כשבאו אל הר סיני), שבאופן כזה נחקקה
 צורתם במחשבה העליונה; ואינו מוכן לשם מה מוסיף הרב המגיד הענין
 ד"רחץ הוי' את צואת בנות ציון" והענין ד"מרים הם"?!
 אך הענין הוא — כמדובר לעיל⁴⁴ שתורתם של הנשיאים היא

באופן שבכל תורה פרטית מתבטא כל העצם דתורת החסידות, כי העצם
 כשאתה תופס במקצתו אתה תופס בכולו, ועד"ז בנדו"ד, שבתורה הנ"ל
 מתבטא העצם דתורת החסידות — ביאור מעלת נש"י והתקשרותם עם
 הקב"ה, ולכן מאריך בביאור הענין גם בפרטים שאינם נוגעים לפירוש
 מאמר רז"ל הנ"ל, הן בנוגע למ"ש "רחץ ה' את צואת בנות ציון", שגם
 במעמד ומצב כזה חקוקים הם במחשבתו, והן בנוגע למ"ש "כי מרים
 הם", שבזה מסיים: "ונמתקו שם", שזהו מצד היותם חקוקים במחשבתו
 ית' (כדלקמן סי"ג).

יא. ויש להוסיף בפירוש הרב המגיד על הפסוק "ולא יכלו לשתות
 מים ממרה כי מרים הם", ש"ישראל היו עדיין מרים כו" — שגם ענין
 זה (ככל עניני התורה) משתקף בנגלה דתורה, ועד להלכה (כנ"ל ס"ב):
 איתא במכילתא על הפסוק: "וימתקו המים" — "מרים היו לפי
 שעה ונמתקו", היינו, שקודם לכן לא היו המים מרים, ורק כשבאו בניי
 למרה נעשו המים מרים. ויש לומר, שזהו גם הפירוש בדברי המכילתא
 על הפסוק: "ולא מצאו מים", ש"אף בכליהם לא מצאו מים" —
 שבבואם למרה נעשו גם המים שבכליהם מרים.

וטעם הדבר — כמ"ש במכילתא עה"פ"י "וילכו שלשת ימים
 כמדבר ולא מצאו מים", "לא מצאו דברי תורה שנמשלו למים... שפרשו

302 ואילך).

(47 פרשתנו שם, כה.

(48 שם, כב.

(44 ישעי' ד, ד.

(45 פרשתנו טו, כב.

(46 שיחת י"ד שבט ס"ה ואילך (לעיל ע'.

מדברי תורה שלשת ימים, "ולכך התקינו להם הנביאים והזקנים שיהיו קורין בתורה בשבת בשני ובחמישי".

ונמצא, שסיבת מרירות המים היא לא מצד המים עצמם או מצד המקום, אלא מצד אשמתם של בני".

והרי זה מתאים לתורת הרב המגיד ש"כי מרים הם" — קאי על בני, וכתוצאה מזה נעשו גם המים מרים, כולל גם המים שהיו בכליהם, דאף שהיו באופן ה"סמוי מן העין" שבזה שורה הברכה⁵³, לא הועילה הברכה שהיתה בהם מקודם לכן, וגם הם נעשו מרים (ע"ד מ"ש ביחזקאל⁵⁴ "צדקת הצדיק לא תצילנו ביום פשעו").

יב. אמנם, אף שבאותה שעה היו ישראל מרים, מ"מ, "נמתקו שם" — כי, התורה שהיתה להם מקודם לכן פעלה פעולתה להחזירם למוטב, וע"ד הפס"ד⁵⁵ לעולם יעסוק אדם בתורה אפילו שלא לשמה, כיון שסוכ"ס המאור שבה מחזירו למוטב.

ובהתאם לכך נעשה כן גם במים — "ויורהו ה' עץ וישלך אל המים וימתקו המים"⁵⁶.

ובפרטיות יותר — יש בזה ב' דעות⁵⁷: (א) עץ החיים, (ב) עץ של הרדופני, שהוא עץ מר.

והענין בזה — שלדעה הא' נתבטלה המרירות מצד ריבוי האור ד"עץ החיים". אמנם, עדיין אין זה תכלית השלימות, כיון שצריכים להפוך את המרירות עצמה, ע"ד מ"ש⁵⁸ "לילה כיום יאיר". וזהו החידוש בדעה הב' — שהמים נמתקו ע"י עץ מר, היינו, שהמרירות עצמה נתהפכה למתיקות.

וענין זה (הפיכת המרירות למתיקות) הוא לא מצד ריבוי החסדים, אלא מצד קו הגבורות דוקא, שענינם תגבורת החיות, וכידוע⁵⁹ שמשורש הגבורות נמשך הענין דתחיית המתים שהוא מבחי' שיורא דטלא דכדולחא (וקשור גם עם ענין המן שכפרשת השבוע⁶⁰ שהוא בחי' טל⁶¹).

יג. וזהו שבתורת המגיד הנ"ל מתבטא העצם דתורת החסידות:

(53) תהלים קלט, יב.
(54) ראה ספר הליקוטים (דא"ח להצ"צ) ערך טל ס"ח. ס"ב. וש"נ.
(55) טז, ד ואילך.
(56) ראה לקו"ת ר"פ עקב. ובכ"מ.

(49) ראה תענית ח, ב.
(50) לג, יב. וראה רמב"ם הל' תשובה פ"ג ה"ג.
(51) ראה ירושלמי חגיגה פ"א ה"ז.
(52) מכילתא עה"פ. וראה גם הנסמן בתו"ש עה"פ (אות רסא).

מצד מעלתם של ישראל, הרי כל עניניהם נעשים חקוקים בעצמותו ית', ועד כדי כך, שאפילו הענין ד"צואת בנות ציון" נחקק כביכול בעצמותו.

אמנם, כיון שלמעלה בעצמותו ית' לא יתכן שיהי' ענין של רע — בהכרח שענין זה יתהפך לטוב.

כלומר: אין הכוונה לביטול הענין הבלתי-רצוי — דכיון שענין זה נחקק בעצמותו ית', לא שייך שיתבטל, אלא שענין זה עצמו יתהפך לטוב.

* * *

יד. מאמר (כעין שיחה) ד"ה ולא יכנף עוד מוריד.

* * *

טו. בהמשך המאמר של בעל ההילולא מבואר הענין שישראל נקראים "צבאות הוי'". וז"ל⁵⁷:

"נקראים ישראל צבאות הוי', וכמ"ש⁵⁸ ויהי בעצם היום הזה יצאו כל צבאות הוי' מארץ מצרים, הנה צבאות הוי' הכוונה הוא על ישראל, וכמ"ש⁵⁹ ויהי בעצם היום הזה הוציא הוי' את בני ישראל מארץ מצרים על צבאותם .. וכן ביציאת מצרים מזכיר לצבאותם דוקא, וכמ"ש⁶⁰ כי בעצם היום הזה הוצאתי את צבאותיכם מארץ מצרים".

וצריך להבין: לשם מה מביא בהמאמר ג' פסוקים?

ובפרט ע"פ המדובר בארוכה בהתועדות די"ט כסלו⁶¹, שדיבורו של כל אדם מישראל צריך להיות מחושב ("אויסגערעכנט"), ומכ"ש אצל רבותינו נשיאנו, ובפרט במאמר חסידות, ובפרט בנדו"ד, שבאותו ענין מביא ג' פסוקים זה לאחרי זה — הרי בודאי שענין זה הוא בדיוק.

ומשנת"ל⁶² שהטעם שאינו מסתפק בראי' מהכתוב "ויהי בעצם היום הזה יצאו כל צבאות הוי' מארץ מצרים", הוא, לפי שיש לפרשו שקאי על המלאכים — הרי אי משום הא, הי' יכול להביא רק את הפסוק האחרון.

טז. ויש לומר הביאור כזה:

בהמאמר נתבארו ג' ענינים: (א) שהעבודה צריכה להיות באופן

(57) סה"מ תש"י ע' 125.
(58) בא יב, מא.
(59) שם, נא.
(60) שם, יז.
(61) ס"ג (לעיל ע' 172 ואילך).
(62) במאמר ד"ה כאתי לגני דיו"ד שבט פ"ד (לעיל ע' 290).